

สารบัญ

กิตติกรรมประกาศ	3
สารบัญ	5
สารบัญตาราง	15
สารบัญภาพ	16
บทที่ 1 ความจำเป็นในการคุ้มครองสิทธิเด็ก ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย	17
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	22
1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา	40
1.3 ขอบเขตและวิธีการศึกษา	41
1.4 แผนการดำเนินงานวิจัย	42
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	43
บทที่ 2 วรรณกรรมของแนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครอง สิทธิเด็กในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา	45
2.1 ที่มาและความจำเป็นในการคุ้มครองสิทธิเด็ก ภายใต้กรอบความคิดเรื่องสิทธิ ในความเป็นมนุษย์	52

2.1.1	พัฒนาการทางความคิดเกี่ยวกับสิทธิเด็ก และจุดเปลี่ยนในทางประวัติศาสตร์	53
2.1.2	กรอบความคิดทั่วไปเกี่ยวกับการคุ้มครอง สิทธิเด็กภายใต้อนุสัญญาสหประชาชาติ ว่าด้วยสิทธิเด็ก (United Nations Convention on the Rights of the Child : CRC)	64
2.2	พัฒนาการของกฎหมายระหว่างประเทศ เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กในทางอาญา	67
2.2.1	กฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง โดยตรงกับคุ้มครองสิทธิเด็กในทางอาญา	68
2.2.2	กฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง โดยอ้อมกับการคุ้มครองสิทธิเด็ก ในทางอาญา	75
2.3	การคุ้มครองสิทธิเด็กในกระบวนการยุติธรรม ทางอาญารายได้บริบทของสังคมไทย	76
2.3.1	สถานการณ์เด็กกระทำความผิดทางอาญา ในประเทศไทย	77
2.3.2	สถานะทางกฎหมายของเด็กในสถาบัน ครอบครัวไทย	80
2.3.3	การคุ้มครองสิทธิเด็กในมุมมองของ กฎหมายไทยเปรียบเทียบกับแนวคิดสากล	85

บทที่ 3	หลักการและสาระสำคัญของมาตรฐานระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิเด็ก	95
3.1	สาระสำคัญในตราสารระหว่างประเทศเกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิเด็ก	96
3.1.1	ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration on Human Rights : UDHR)	97
3.1.2	กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights : ICESCR)	99
3.1.3	กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights : ICCPR)	102
3.1.4	อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Right of the Child : CRC)	106
3.1.5	กฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรม เกี่ยวกับคดีเด็กและเยาวชน (United Nations Standard Minimum Rules for the Administration of Juvenile Justice)	113

3.1.6	ข้อเสนอแนะของสหประชาชาติว่าด้วยการ ป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน (United Nations Guidelines for Prevention of Juvenile Delinquency)	118
3.2	ขอบเขตและแนวทางในการให้ความคุ้มครอง สิทธิเด็กในกรอบของตราสารระหว่างประเทศ	119
3.2.1	สิทธิในการมีชีวิต อยู่รอด และการพัฒนา (Right to Life, Survive and Development)	119
3.2.2	สิทธิที่จะได้รับการดูแลและปกป้องโดย ผู้ใช้อำนาจปกครอง (Right to Be Cared and Protected by Administration)	122
3.2.3	สิทธิในการได้รับการศึกษา (Right to Education)	124
3.2.4	สิทธิของเด็กในกระบวนการยุติธรรม ทางอาญา (Children's Rights in the criminal justice process)	128
3.2.5	สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (Civil and Political Rights)	132
3.3	สภาพปัญหาและสถานการณ์ปัจจุบันของ การคุ้มครองสิทธิเด็กในประเทศไทย	138
3.3.1	รายงานรอบที่หนึ่ง (First Cycle)	140
3.3.2	รายงานรอบที่สอง (Second Cycle)	144
3.3.3	รายงานฉบับที่สาม (Third Cycle)	149

บทที่ 4 การคุ้มครองสิทธิเด็กในกระบวนการยุติธรรม ทางอาญาของประเทศไทยจากอดีตจนถึงปัจจุบัน 155

4.1 จากกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 สู่ประมวลกฎหมายอาญาระบบปัจจุบัน 156

4.1.1 การคุ้มครองเด็กที่ตกเป็นผู้ต้องสงสัยว่า กระทำความผิดหรือถูกตัดสินว่า กระทำความผิด 156

4.1.1.1 ขอบเขตของการคุ้มครองเด็ก ที่กระทำความผิดในกฎหมายลักษณะ อาญา ร.ศ. 127 158

4.1.1.2 ขอบเขตของการคุ้มครองเด็ก ที่กระทำความผิดในประมวลกฎหมาย อาญาไทย 168

4.1.2 การคุ้มครองเด็กในฐานะที่เป็นผู้เสียหาย และพยาน 187

4.1.2.1 ขอบเขตการคุ้มครองผู้เสียหาย และพยานเด็กในกฎหมาย ลักษณะอาญา ร.ศ. 127 187

4.1.2.2 ขอบเขตการคุ้มครองผู้เสียหาย และพยานเด็กในประมวล กฎหมายอาญาไทย 197

4.1.2.3 ขอบเขตการคุ้มครองผู้เสียหาย และพยานเด็กในประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา 212

4.2 จากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาแบบดั้งเดิม

สู่การคุ้มครองเด็กตามแนวคิดของสำนัก

ปฏิธานนิยม

215

4.2.1 พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเด็กและเยาวชน
พ.ศ. 2494 และพระราชบัญญัติวิธี

พิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 216

4.2.2 พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและ
ครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชน

และครอบครัว พ.ศ. 2534 222

4.2.3 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม
การค้าประเวณี พ.ศ. 2539

226

4.2.4 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม
การกามนุษย์ พ.ศ. 2551

228

4.2.5 พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว
และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว

พ.ศ. 2553 229

บทที่ 5 การคุ้มครองสิทธิเด็กในกระบวนการยุติธรรม

ทางอาญาของต่างประเทศภายใต้กรอบความคิด

เรื่องหลักประโยชน์สูงสุดของเด็ก 251

5.1 การคุ้มครองสิทธิเด็กในกฎหมายระหว่างประเทศ
และในระบบกฎหมายแบบจารีตประเพณี

256

5.1.1 กฎหมายระหว่างประเทศกับการคุ้มครอง
ประโยชน์สูงสุดของเด็กในทางอาญา

257

5.1.1.1	เด็กในกระบวนการยุติธรรม ทางอาญาภายใต้กรอบของ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก	262
5.1.1.2	การคุ้มครองสิทธิเด็กในทางอาญา หลังจากการรับรองอนุสัญญา ว่าด้วยสิทธิเด็ก	265
5.1.1.3	กฎหมายระหว่างประเทศอื่น ๆ ที่คุ้มครองสิทธิเด็กในทางอาญา	272
5.1.2	การคุ้มครองเด็กในประเทศที่ใช้ระบบ กฎหมายแบบจารีตประเพณี (Common Law)	273
5.1.2.1	สหราชอาณาจักร	274
5.1.2.2	สหรัฐอเมริกา	284
5.1.2.3	ออสเตรเลีย	296
5.2	แนวทางการคุ้มครองเด็กในประเทศที่ใช้ระบบ กฎหมายแบบ大陸法系 (Civil Law)	303
5.2.1	ฝรั่งเศส	303
5.2.1.1	การคุ้มครองสิทธิเด็กในกระบวนการ ยุติธรรมทางอาญาในฐานะ ผู้กระทำความผิด	308
5.2.1.2	การคุ้มครองสิทธิเด็กในกระบวนการ ยุติธรรมทางอาญาในฐานะ ผู้เสียหาย	321
5.2.1.3	การคุ้มครองสิทธิเด็กในกระบวนการ ยุติธรรมทางอาญาในฐานะพยาน	326

5.2.2 เยอรมนี 327

5.2.2.1 การคุ้มครองสิทธิเด็กในกระบวนการ
ยุติธรรมทางอาญาในฐานะ
ผู้กระทำความผิด 327

5.2.2.2 การคุ้มครองสิทธิเด็กในกระบวนการ
ยุติธรรมทางอาญาในฐานะ
ผู้เสียหาย 330

5.2.2.3 การคุ้มครองสิทธิเด็กในกระบวนการ
ยุติธรรมทางอาญาในฐานะ
พยาน 333

5.2.3 ญี่ปุ่น 337

5.2.3.1 การคุ้มครองสิทธิเด็กในกระบวนการ
ยุติธรรมทางอาญาในฐานะ
ผู้กระทำความผิด 337

5.2.3.2 การคุ้มครองสิทธิเด็กในกระบวนการ
ยุติธรรมทางอาญาในฐานะ
ผู้เสียหาย 343

5.2.3.3 การคุ้มครองสิทธิเด็กในกระบวนการ
ยุติธรรมทางอาญาในฐานะ
พยาน 349

บทที่ 6 วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของการคุ้มครอง สิทธิเด็กในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาไทย 351

6.1 ความสอดคล้องของกฎหมายไทยกับหลักการ ประโยชน์สูงสุดของเด็กในภาพรวม 352

6.1.1	การให้ความสำคัญกับแนวคิดเรื่อง การคุ้มครองสิทธิเด็กในกฎหมายไทย	352
6.1.2	ลักษณะของการบัญญัติกฎหมายภายใน เพื่อคุ้มครองประโยชน์สูงสุดของเด็ก	356
6.1.3	ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการคุ้มครอง ประโยชน์สูงสุดของเด็กในบริบทของ สังคมไทย	362
6.2	วิเคราะห์การคุ้มครองสิทธิเด็กในกระบวนการ ยุติธรรมทางอาญาไทยและต่างประเทศ	375
6.2.1	วิเคราะห์เปรียบเทียบการคุ้มครองเด็ก ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาไทย และต่างประเทศ	375
6.2.2	วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ ของการคุ้มครองสิทธิเด็กในกฎหมาย อาญาไทย	425
6.2.2.1	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคุ้มครองเด็ก ในฐานะ “ผู้ถูกกล่าวหา” หรือ “ผู้กระทำความผิด”	425
6.2.2.2	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคุ้มครองเด็ก ในฐานะ “ผู้เสียหาย” และ “พยาน”	440
บทที่ 7	บทสรุปและข้อเสนอแนะ	459
7.1	บทสรุป	459
7.2	ข้อเสนอแนะ	480

7.2.1 ข้อเสนอแนะทางกฎหมาย	481
7.2.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	483
7.2.3 ข้อเสนอแนะในเชิงรุก	486
บรรณานุกรม	489
ภาคผนวก	521

สำหรับเพื่อการศึกษาและการอ้างอิงเท่านั้น
For educational use and reference only